

002/29/14-08-2015

2016
Np.29/0.78

Κ.Π. (m)

Αριθμός 1128/2016

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 3 Απριλίου 2015, με την εξής σύνθεση: Σωτ. Ρίζος, Πρόεδρος, Νικ. Σακελλαρίου, Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας, Γ. Παπαγεωργίου, Μ. Καραμανώφ, Αικ. Σακελλαροπούλου, Αικ. Χριστοφορίδου, Δ. Αλεξανδρής, Γ. Ποταμιάς, Ε. Αντωνόπουλος, Π. Καρλή, Ηρ. Τσακόπουλος, Μ. Σταματελάτου, Β. Αραβαντινός, Ε. Κουσίουρης, Ο. Ζύγουρα, Κων. Φιλοπούλου, Κων. Πισπιρίγκος, Π. Χαμάκος, Ελ. Παπαδημητρίου, Σύμβουλοι, Μ. Σωτηροπούλου, Μ. Τριπολιτσιώτη, Χ. Ευαγγελίου, Πάρεδροι. Από τους ανωτέρω οι Σύμβουλοι Β. Αραβαντινός και Κων. Φιλοπούλου καθώς και η Πάρεδρος Χ. Ευαγγελίου μετέχουν ως αναπληρωματικά μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 2 του ν. 3719/2008. Γραμματέας η Μ. Παπασαράντη.

Για να δικάσει την από 9 Ιανουαρίου 2015 αίτηση:

των: 1) ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «ΕΝΩΣΙΣ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΡΑΤΟΥ» (Ε.Α.Α.Σ.), που εδρεύει στην Αθήνα (Χαριλάου Τρικούπη 18Α), το οποίο παρέστη με το δικηγόρο Θωμά Καρανίσα (Α.Μ. 3465), που τον διόρισε στο ακροατήριο ο Πρόεδρος της Ενώσεως Ευάγγελος Δανιάς, 2) ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «ΕΝΩΣΙΣ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΝΑΥΤΙΚΟΥ» (Ε.Α.Α.Ν.), που εδρεύει στην Αθήνα (Π. Παπαρρηγοπούλου και Π.Π. Γερμανού), το οποίο παρέστη με τον ίδιο ως άνω δικηγόρο Θωμά Καρανίσα, που τον διόρισε με πληρεξούσιο ο Πρόεδρος της, 3) ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «ΕΝΩΣΙΣ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ» (Ε.Α.Α.Α.), που εδρεύει στην Αθήνα (Χαλκοκονδύλη 5), το οποίο παρέστη με τον ίδιο ως άνω δικηγόρο Θωμά Καρανίσα, που τον διόρισε στο ακροατήριο ο Πρόεδρος της Ενώσεως

δικόγραφο της παρεμβάσεως νομιμοποιήθηκε με συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της εισηγήτριας, Συμβούλου Π. Καρλή.

Κατόπιν το Δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο των αιτούντων, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τους αντιπροσώπους των Υπουργών, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως καταβλήθηκε το νόμιμο παράβολο (υπ' αριθμ. 1378451, 4018197/2015 ειδικά έντυπα παραβόλου).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της υπ' αριθμ. οικ2/88371/ΔΕΠ/17.11.2014 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Οικονομικών, Εθνικής Άμυνας, Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και Ναυτιλίας και Αιγαίου (Β' 3093/18.11.2014), με την οποία καθορίζεται ο χρόνος και τρόπος καταβολής στα εν ενεργεία στελέχη των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας και τους συνταξιούχους των σωμάτων αυτών των μισθολογικών και συνταξιοδοτικών διαφορών που προέκυψαν από την αναδρομική, από 1.8.2012, αναπροσαρμογή των αποδοχών των εν ενεργεία στρατιωτικών με τις διατάξεις της παρ.2 του άρθρου 86 του ν. 4307/2014 (Α' 246), κατόπιν των υπ' αριθμ. 2192-6/2014 ακυρωτικών αποφάσεων της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας, κατά το μέρος που αφορά την καταβολή των συνταξιοδοτικών διαφορών στους απόστρατους αξιωματικούς των ενόπλων δυνάμεων.

3. Επειδή, η υπόθεση εισάγεται προς εκδίκαση ενώπιον της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας κατόπιν της από 19-1-2015 πράξεως του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας λόγω σπουδαιότητας, σύμφωνα με τα άρθρα 14 παρ. 2 εδαφ. α', 20 και 21 του π.δ. 18/1989.

4. Επειδή, ο παραστάς κατά την συζήτηση της υποθέσεως δικηγόρος ζήτησε και έλαβε προθεσμία για την προσκόμιση συμβολαιογραφικού πληρεξουσίου προς νομιμοποίηση του τετάρτου εκ των αιτούντων Συντονιστικού Συμβουλίου. Όμως, εντός της προθεσμίας που του χορηγήθηκε δεν προσκομίσθηκε σχετική συμβολαιογραφική πράξη και ενόψει του ότι το αιτούν δεν νομιμοποιήθηκε με κάποιον από τους τρόπους που περιγράφονται στο άρθρο 27 παρ. 1 του π.δ. 18/1989 (Α 8), όπως ισχύει, πρέπει να απορριφθεί η αίτηση ακυρώσεως ως προς αυτό ως απαράδεκτη.

5. Επειδή, όπως έχει κριθεί οι αιτούσες ενώσεις αποστράτων αξιωματικών των τριών κλάδων των ενόπλων δυνάμεων (Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας), που αποτελούν, κατά την διάταξη του άρθρου 1 του ν. 1171/1972 "Περί Ενώσεων Αποστράτων Αξιωματικών Ενόπλων Δυνάμεων" (Α' 82), νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, μετ' εννόμου συμφέροντος ζητούν την ακύρωση της προσβαλλομένης κοινής υπουργικής αποφάσεως, καθ ό μέρος δι αυτής καθορίζεται ο χρόνος και τρόπος καταβολής στα, κατά το άρθρο 3 του ν. 1171/1972 μέλη τους, απόστρατους στρατιωτικούς, των συνταξιοδοτικών διαφορών, που προέκυψαν από την αναδρομική, από 1-8-2012, αναπροσαρμογή των αποδοχών των εν ενεργεία στρατιωτικών των ενόπλων δυνάμεων, δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 86 παρ. 2 του ν. 4307/2014 οι οποίες, κατ' εφαρμογή του άρθρου 34 παρ. 3 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ.169/2007,Α'210), έχουν ως συνέπεια αντίστοιχη αναπροσαρμογή των συντάξιμων αποδοχών των μελών τους (βλ ΣΤΕ 2192/2014).

διοικητικών δικαστηρίων και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αντιστοίχως, ένδικα βοηθήματα, στα οποία τίθεται το ίδιο νομικό ζήτημα. Περαιτέρω δε, ζητούν η εκδοθησόμενη απόφαση, αντιθέτως προς τα οριζόμενα στην ως άνω διάταξη, να έχει αποτελέσματα για αυτούς, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 1 του ν. 3900/2010 (Α' 213), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 40 παρ. 2 του ν. 4055/2012 (Α' 51).

8. Επειδή, εκ των παρεμβαινόντων με το ανωτέρω από 24-3-2015 κοινό δικόγραφο νομιμοποιήθηκαν, δια της προσκομίσεως πριν την συζήτηση της υποθέσεως, συμβολαιογραφικών πράξεων παροχής πληρεξουσιότητας προς τον υπογράφοντα το δικόγραφο της παρεμβάσεως δικηγόρο, οι υπό αύξοντα αριθμό δικογράφου 27, 34, 58, 59, 61, 74, 77, 85, 91, 94, 99, 100, 110, 114, 115, 117, 118, 120, 121, 122, 124, 136, 139, 144, 150, 156, 170, 176, 187, 189, 202, 205, 207, 208, 220, 221, 222, 223, 228, 230, 271, 272, 279, 288, 289, 295, 312, 313, 345, 348, 350, 351, 353, 354, 360, 363, 400, 404, 431, 489, 573, 580, 586, 590, 591, 643, 644, 649, 652, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 662, 663, 664, 667, 677, 819, 821, 1325, 1423, 1429, 1433, 1434, 1461, 1465, 1466, 1467, 1468, 1469, 1470, 1471, 1472, 1473, 1474, 1475, 1476, 1477, 1478, 1479, 1480, 1481, 1482, 1483, 1485, 1486, 1487, 1488, 1489, 1490, 1491, 1492, 1493, 1494, 1495, 1496, 1497, 1498, 1499, 1500, 1502, 1503, 1506, 1507, 1508, 1509, 1510, 1511, 1512, 1525, 1526, 1527, 1530, 1531, 1533, 1535, 1536, 1539, 1540, 1541, 1542, 1545, 1546, 1547, 1548, 1549, 1550, 1551, 1553, 1554, 1561, 1562, 1563, 1564, 1566, 1569, 1571, 1572, 1574, 1575, 1576, 1577, 1578, 1579, 1580, 1581, 1582, 1583, 1585, 1586, 1589, 1591, 1592, 1593, 1598, 1600, 1601, 1604, 1605, 1607, 1608, 1609, 1612, 1617, 1618, 1620, 1622, 1623, 1624, 1627, 1628, 1629, 1631, 1632, 1637, 1638, 1641, 1643, 1644, 1645, 1647, 1648, 1649, 1650, 1652, 1654, 1655, 1656, 1658, 1659, 1660, 1661, 1663, 1664, 1665, 1666, 1667, 1669, 1673, 1674, 1676, 1677, 1678, 1682, 1683, 1685, 1686,

και 27 παρ. 1 του π.δ. 18/1989 (Α '8).

9. Επειδή, από τις εκτεθείσες ανωτέρω, στη σκέψη 6, διατάξεις, οι οποίες είναι στενώς ερμηνευτέες (βλ. ΣτΕ Ολομέλεια 3299/2014, 2114/2014 και 1213/2010), συνάγεται ότι το έννομο συμφέρον για την άσκηση παρεμβάσεως ενώπιον της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας θεμελιώνεται, στις περιπτώσεις που αφορούν οι διατάξεις αυτές, όταν ο παρεμβαίνων είναι διάδικος ενώπιον άλλου "δικαστηρίου ή δικαστικού σχηματισμού του αυτού κλάδου δικαιοσύνης" δηλαδή, τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου δικαστηρίου της διοικητικής δικαιοσύνης, όπου εκκρεμεί το αυτό ζήτημα συνταγματικότητας διατάξεως τυπικού νόμου (βλ. ΣτΕ Ολομέλεια 16/2015, 1900/2014, 3340/2013, 3177/2007, πρβλ. ΑΕΔ 3 και 4/2007). Με την ιδιότυπη αυτή παρέμβαση, αναπτύσσονται ερμηνευτικές απόψεις και επιχειρήματα, τα οποία αναφέρονται αποκλειστικά σε ζητήματα συνταγματικότητας τα οποία έχουν τεθεί, η δε μέλλουσα να εκδοθεί απόφαση δεν επάγεται έννομες συνέπειες για τον παρεμβαίνοντα (ΣτΕ Ολομέλεια 3340/2013189/2007).

10. Επειδή, ενόψει των ανωτέρω, απαραδέκτως ασκείται η από 24-3-2015 παρέμβαση από εκείνους εκ των παρεμβαινόντων, που είναι διάδικοι ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο αποτελεί διακεκριμένο δικαιοδοτικό κλάδο. Εξάλλου, από τα προσκομισθέντα αντίγραφα των δικογράφων από εκείνους εκ των παρεμβαινόντων που είναι διάδικοι ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, προκύπτει ότι το ζήτημα που εκκρεμεί ενώπιον των δικαστηρίων αυτών αφορά την αντισυνταγματικότητα του ν. 4093/2012, το οποίο έχει ήδη κριθεί από την Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας με τις υπ' αριθμ. 2192-6/2014 αποφάσεις του, ενώ το ζήτημα που τίθεται στο πλαίσιο της υπό εξέταση υποθέσεως αφορά την συνταγματικότητα ή μη του μεταγενέστερου ν. 4307/2014. Ενόψει τούτου, δεν πρόκειται για την ίδια διάταξη-τυπικού νόμου και, άρα, για το «αυτό ζήτημα» κατά την έννοια της ανωτέρω, ειδικού χαρακτήρα, διατάξεως του άρθρου 1 παράγραφος 1 του ν.

είχαν ήδη εισπράξει, ως αχρεωστήτως καταβληθείσες. Κατά τα αναφερόμενα στην ανωτέρω ακυρωτική απόφαση με τις διατάξεις των περιπτώσεων 13 - 37 της υποπαραγράφου Γ' της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 (Α' 222/12-11-2012) επιβλήθηκε ως άμεσο μέτρο για την αντιμετώπιση της παρατεταμένης οικονομικής και δημοσιονομικής κρίσης, η περαιτέρω μείωση των αποδοχών των μισθοδοτούμενων βάσει «ειδικών» μισθολογίων δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και τα εν ενεργεία στελέχη των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας. Η απόφαση αυτή δέχθηκε ότι (α) με τις διατάξεις αυτές ο νομοθέτης αντιμετώπισε καθένα από τα «ειδικά» μισθολόγια, που αφορούν σε διαφορετική κατηγορία λειτουργών ή υπαλλήλων, με απολύτως διακεκριμένα καθήκοντα και αποστολή, συλλήβδην ως ένα ενιαίο οικονομικό μέγεθος, το οποίο έπρεπε, υπολογιζόμενο ως σύνολο, να μειωθεί κατά ποσοστό 10% στο πλαίσιο της επιχειρούμενης μείωσης του δημοσιονομικού ελλείμματος και του δημοσίου χρέους, (β) κατά την επιβολή των μισθολογικών αυτών περικοπών ο νομοθέτης δεν έλαβε υπόψη του τους λόγους για τους οποίους είχε θεσπισθεί ιδιαίτερο μισθολόγιο για καθεμία από τις εν λόγω κατηγορίες λειτουργών ή υπαλλήλων και το οποίο, για ορισμένες εξ αυτών, συνδέεται με την συνταγματική τους αποστολή, αποδίδοντας σημασία, για τον καθορισμό του ύψους της μείωσης σε κάθε μισθολόγιο και σε κάθε βαθμό εντός του αυτού μισθολογίου, αποκλειστικώς και μόνον στο μαθηματικό ύψος των έως τότε χορηγουμένων αποδοχών. Με βάση το κριτήριο αυτό ο νομοθέτης θέσπισε μεγαλύτερο ποσοστό μείωσης (άνω δηλαδή του 10%, το οποίο εξελήφθη ως μέσος όρος) στα μισθολόγια, στα οποία το ύψος των αποδοχών ήταν μαθηματικώς υψηλότερο και μικρότερο σε εκείνα, στα οποία το ύψος των αποδοχών ήταν μαθηματικώς μικρότερο, εντός δε του ίδιου μισθολογίου μείωσε κατά μεγαλύτερο ποσοστό τις αποδοχές των λειτουργών και υπαλλήλων που κατείχαν τους ανωτέρους

ληφθούν άλλα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος, με μικρότερο κόστος για το προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, γ) δεν εξετάσθηκε αν οι αποδοχές των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας παρέμεναν, και μετά τις νέες μειώσεις, επαρκείς για την αντιμετώπιση του κόστους αξιοπρεπούς διαβίωσης τους και ανάλογες της αποστολής τους. Η συνεκτίμηση των ως άνω κριτηρίων και λοιπών παραγόντων ήταν επιβεβλημένη, διότι οι επίμαχες περικοπές αφορούν σε αποδοχές των στελεχών στρατιωτικώς οργανωμένων σωμάτων, υπέρ των οποίων ο κοινός νομοθέτης έχει υποχρέωση ιδιαίτερης μισθολογικής μεταχειρίσεως, η οποία απορρέει εμμέσως από τα άρθρα 45, 23 παρ. 2 και 29 παρ. 3 του Συντάγματος, ως αρχής που εγγυάται την αποτελεσματική εκπλήρωση της κρατικής αποστολής τους και αντισταθμίσματος για τις ιδιαίτερες συνθήκες εκτελέσεως των καθηκόντων τους. Εν συνεχεία, κρίθηκε ότι, με τα δεδομένα που ίσχυαν κατά το χρόνο δημοσίευσής του ν. 4093/2012, οι συγκεκριμένες μειώσεις των αποδοχών των στρατιωτικών των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, που εχώρησαν κατ' εφαρμογήν του νόμου αυτού αποκλειστικά με βάση το ανωτέρω καθαρώς αριθμητικό κριτήριο, συνυπολογιζόμενες με την πλήρη κατάργηση των επιδομάτων εορτών και αδείας, τις υπόλοιπες μειώσεις που επεβλήθησαν διαδοχικώς στις αποδοχές των στρατιωτικών και τις αλληπάλληλες φορολογικές τους επιβαρύνσεις, υπερέβαιναν, λόγω του σωρευτικού τους αποτελέσματος και της εκτάσεώς τους, το όριο που θέτουν οι συνταγματικές αρχές της αναλογικότητας και της ισότητας στα δημόσια βάρη, δεδομένου μάλιστα, ότι ένας από τους λόγους για τους οποίους ο νομοθέτης έκρινε και πάλι αναγκαίες, μεταξύ άλλων, τις νέες περικοπές των αποδοχών των στρατιωτικών των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας ήταν η αδυναμία προώθησής των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και εισπράξεως των ληξιπροθέσμων φορολογικών οφειλών. Όπως κρίθηκε, τα ανωτέρω ίσχυαν, κατά μείζονα λόγο, για τους απόστρατους

της προσβληθείσης κανονιστικής αποφάσεως, για το αντίστοιχο, κάθε φορά, μέρος.

13. Επειδή, μετά την δημοσίευση των ανωτέρω αποφάσεων της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας ορισμένοι διάδικοι των σχετικών δικών, άσκησαν, κατ'επίκληση των διατάξεων του ν. 3068/2002 (Α' 274) και του π.δ/τος 61/2004 (Α' 54), αιτήσεις για την διαπίστωση της μη συμμορφώσεως της Διοικήσεως προς τις προμνησθείσες υπ' αριθμ. 2193-6/2014 ακυρωτικές αποφάσεις της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας. Επί των αιτήσεων αυτών εκδόθηκαν την 11-9-2014 τα υπ' αριθμ. 10-13/2014 πρακτικά του Τριμελούς Συμβουλίου Συμμορφώσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας με τα οποία, κρίθηκε ότι συνέτρεχε περίπτωση μη συμμορφώσεως της Διοικήσεως προς τις ανωτέρω ακυρωτικές αποφάσεις, κλήθηκε δε το Υπουργείο Οικονομικών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 3 παρ. 1 του ν. 3068/2002 και 2 παρ. 2 του π. δ/τος 61/2004, να συμμορφωθεί προς τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας εντός διμήνου από της επιδόσεως των οικείων πρακτικών. Με τα πρακτικά αυτά, υπεδείχθησαν στη Διοίκηση οι ενέργειες στις οποίες υποχρεούτο να προβεί για την πλήρη συμμόρφωσή της. Ειδικότερα, έγινε δεκτό ότι από τις υπ' αριθμ. 2193-6/2014 ακυρωτικές αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας απέρρεε εν πρώτοις η υποχρέωση καταβολής των αποδοχών που τα μέλη των αιτουσών ενώσεων και ομοσπονδιών υποχρεώθηκαν να επιστρέψουν, ως αχρεωστήτως καταβληθείσες, συνεπεία της εφαρμογής των αντισυνταγματικών διατάξεων του ν. 4093/2012. Πέραν της υποχρεώσεως αυτής, η οποία αποτελεί άμεση συνέπεια του ακυρωτικού αποτελέσματος, ευθεία, δηλαδή, συνέπεια της ακυρώσεως κανονιστικής πράξεως, το περιεχόμενο της οποίας εξαντλείτο - στο παρελθόν, η κήρυξη της διαγνωσθείσης αντισυνταγματικότητας των διατάξεων του ν. 4093/2012 δημιούργησε την πρόσθετη υποχρέωση της Διοικήσεως να μεριμνήσει για τον τρόπο επιστροφής των χρηματικών ποσών που αντιστοιχούσαν στη διαφορά

περίπτωση μη συμμορφώσεως της Διοικήσεως προς τις αποφάσεις αυτές, με τις οποίες, μεταξύ άλλων, κρίθηκε ότι οι επιβληθείσες δυνάμει του νόμου αυτού μειώσεις υπερέβησαν, λόγω της σωρευτικής επιβαρύνσεως των στρατιωτικών, τα όρια που θέτουν οι συνταγματικές αρχές της αναλογικότητας και της ισότητας στα δημόσια βάρη.

14. Επειδή, μετά την έκδοση των πρακτικών αυτών και ενώ εκκρεμούσε η διαδικασία συμμορφώσεως της Διοικήσεως δημοσιεύθηκε ο ν. 4307/2014 (Α' 246/15.11.2014), στο άρθρο 86 του οποίου περιελήφθησαν ρυθμίσεις σχετικά με τη μισθολογική αποκατάσταση των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας. Με τις νεότερες διατάξεις καταργήθηκαν, αφ' ης ίσχυσαν, οι προμνησθείσες αντισυνταγματικές διατάξεις του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 (παρ. 1), αντικαταστάθηκαν εκ νέου, από 1-8-2012 τα άρθρα 50 παρ. 2 και 3 και 51 παρ. 3 – 8^α και 10 του ν. 3205/2003 (Α' 297), αυξήθηκαν ο βασικός μισθός του ανθυπολοχαγού και των αντιστοίχων βαθμών, καθορίσθηκα νέοι συντελεστές προσδιορισμού βασικών μισθών, αναπροσαρμόσθησαν δε τα διάφορα επιδόματα των στρατιωτικών και των στελεχών των σωμάτων ασφαλείας (παρ.2). Με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου 86 ορίσθηκε, περαιτέρω, ότι με κοινή υπουργική απόφαση καθορίζεται «ο χρόνος και η διαδικασία καταβολής των αναπροσαρμοσμένων αποδοχών και συντάξεων, καθώς και της διαφοράς αποδοχών και συντάξεων που απορρέει από τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων, για το χρονικό διάστημα από 1.8.2012 έως και 31.12.2014 προς τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, εν ενεργεία και απόστρατους». Κατ' εξουσιοδότηση της τελευταίας αυτής διατάξεως, εκδόθηκε η ήδη προσβαλλόμενη κοινή υπουργική απόφαση, υπ' αριθμ. οικ.2/88371/ΔΕΠ/14/17.11.2014, (Β' 3093). Μετά τις νομοθετικές αυτές εξελίξεις, το Τριμελές Συμβούλιο Συμμορφώσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας, επιλαμβανόμενο εκ

Πρόγραμμα Δημοσιονομικής Πολιτικής (ΜΠΔΣ) για την τριετία 2015 – 2018. Όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του ν. 4263/2014, βασική επιδίωξη του μεσοπρόθεσμου προγράμματος "είναι να παραμείνει η χώρα σε μια μακρά περίοδο υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων, ώστε να καλύπτονται οι χρηματοδοτικές υποχρεώσεις και να μην δημιουργούνται νέες δανειακές ανάγκες". Ειδικώς, για τις δαπάνες μισθοδοσίας του στρατιωτικού προσωπικού των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, το μεσοπρόθεσμο δεν επαναλαμβάνει την πρόβλεψη του προηγούμενου μεσοπροθέσμου προγράμματος (ΜΠΔΣ 2013-2016) περί νέας προσαρμογής του ειδικού μισθολογίου των στρατιωτικών, πέραν εκείνης που επιχειρήθηκε με τις αντισυνταγματικές διατάξεις του ν. 4093/2012. Πρόβλεψη για την κάλυψη των δαπανών που προκαλούνται από την, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 86 του ν. 4307/2014, αναπροσαρμογή των αποδοχών και συντάξεων των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας περιελήφθη για πρώτη φορά στον κρατικό προϋπολογισμό του 2015, ο οποίος εγκρίθηκε με τον ν. 4311/2014 (Α' 259/12.12.2014). Ο προϋπολογισμός αυτός, που είναι ισοσκελισμένος, προβλέπει πρωτογενές πλεόνασμα της τάξεως του 3% του ΑΕΠ.

15. Επειδή, ειδικότερα στις διατάξεις του άρθρου 86 του ν. 4307/2014 (Α' 246/15-11-2014) ορίζονται τα ακόλουθα: "1. Οι διατάξεις των περιπτώσεων 31, 32 και 33 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ' του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 (Α' 222) καταργούνται από τότε που ίσχυσαν. Με τη ρύθμιση του προηγούμενου εδαφίου δεν θίγεται η επελθούσα από 1.8.2012 παύση της αναστολής ισχύος των διατάξεων περί μισθολογικών προαγωγών και επιδόματος χρόνου υπηρεσίας των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής. 2.α. Οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 50 του ν. 3205/2003 (Α' 297) αντικαθίστανται από 1.8.2012, ως εξής: «2. Οι

Δοκίμων Εφέδρων Αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων, το επίδομα εξομάλυνσης ορίζεται σε εκατόν πέντε ευρώ και ογδόντα έξι λεπτά (105,86 ευρώ). 4. Ειδικής απασχόλησης για την Εθνική Άμυνα, Δημόσια Τάξη και Ασφάλεια: α. Για τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων ορίζεται, κατά περίπτωση, ως εξής: i. Για ανώτατους αξιωματικούς σε διακόσια ενενήντα τέσσερα ευρώ και πέντε λεπτά (294,05 ευρώ) και για λοιπούς αξιωματικούς και ανθυπασπιστές σε εκατόν ογδόντα ευρώ και ογδόντα δύο λεπτά (180,82 ευρώ). ii. Για υπαξιωματικούς και μόνιμους στρατιώτες σε εκατόν τριάντα οκτώ ευρώ και είκοσι τρία λεπτά (138, 23 ευρώ). β. Για το αστυνομικό προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και για το προσωπικό του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος που ορίζεται κατά περίπτωση ως εξής: i. Για ανώτατους αξιωματικούς σε διακόσια εξήντα οκτώ ευρώ και επτά λεπτά (268,07 ευρώ) και για λοιπούς αξιωματικούς και ανθυπαστυνόμους ή αντίστοιχους σε εκατόν εξήντα πέντε ευρώ και τριάντα λεπτά (165,30 ευρώ), ii. Για υπαξιωματικούς και αστυφύλακες ή αντίστοιχους σε εκατόν είκοσι δύο ευρώ και εβδομήντα δύο λεπτά (122,72 ευρώ). Από τη χορήγηση του ανωτέρω επιδόματος εξαιρούνται οι τελούντες σε κατάσταση πολεμικής ή μόνιμης διαθεσιμότητας και οι έφεδροι και δόκιμοι έφεδροι αξιωματικοί και οπλίτες θητείας και βραχείας ανακατάταξης (μέχρι τριών ετών). 5. θέσης υψηλής ή αυξημένης ευθύνης, οριζόμενο κατά βαθμό ως εξής: α. Για τον Αρχηγό Γ.Ε.ΕΘ.Α. σε εξακόσια είκοσι τέσσερα ευρώ και δεκατρία λεπτά (624,13 ευρώ). β. Για τους Αρχηγούς Γ.Ε.Σ., Γ.Ε.Ν., Γ.Ε.Α., τον Γενικό Επιθεωρητή Στρατού, τον Διοικητή της 1ης Στρατιάς, τον Αρχηγό Στόλου και τον Αρχηγό Τακτικής Αεροπορίας, καθώς και για τους Αρχηγούς της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος σε τετρακόσια δώδεκα ευρώ και εξήντα δύο λεπτά (412,62 ευρώ). γ. Για τον Αντιστράτηγο ή αντίστοιχο σε τριακόσια είκοσι ένα ευρώ και δύο λεπτά (321,02 ευρώ). δ. Για τον Υποστράτηγο ή αντίστοιχο σε διακόσια τριάντα πέντε ευρώ και εβδομήντα πέντε λεπτά (235,75 ευρώ). ε. Για τον Ταξίαρχο ή αντίστοιχο, σε εκατόν

Μόνιμους Στρατιώτες σε είκοσι οκτώ ευρώ (28,00 ευρώ). 8. Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων: α. Για τους Αξιωματικούς και Υπαξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων ορίζεται σε σαράντα πέντε ευρώ και τριάντα εννέα λεπτά (45,39 ευρώ).» γ. Η παράγραφος 10 του άρθρου 51 του ν. 3205/2003 αντικαθίστανται από 1.8.2012, ως εξής: «10. Στα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, στο αστυνομικό προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας και στο ένστολο προσωπικό του Πυροσβεστικού και του Λιμενικού Σώματος, χορηγείται μηνιαίως επίδομα ειδικών συνθηκών, ποσό ίσο με εξήντα οκτώ ευρώ και σαράντα έξι λεπτά (68, 46 ευρώ). Από τη χορήγηση του ανωτέρω επιδόματος εξαιρούνται οι έφεδροι και δόκιμοι έφεδροι αξιωματικοί και οπλίτες θητείας.» δ. Το ποσό της παραγράφου 2 του άρθρου 2 της αριθμ. 8002/32/122-α/6.9.2007 (Β 1803) κοινής υπουργικής απόφασης και της παραγράφου 3 του άρθρου 2 της αριθμ. 2/2381/0022/5.5.2009 (Β' 928) όμοιας, διαμορφώνεται, από 1.8.2012, σε δύο ευρώ και εβδομήντα επτά λεπτά (2,77 ευρώ). Οι αναπροσαρμογές του παρόντος εφαρμόζονται με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 3833/2010 (Α' 40). 3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εθνικής Άμυνας, Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και Ναυτιλίας και Αιγαίου καθορίζεται ο χρόνος και η διαδικασία καταβολής των αναπροσαρμοσμένων αποδοχών και συντάξεων, καθώς και της διαφοράς αποδοχών και συντάξεων που απορρέει από τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων, για το χρονικό διάστημα από 1.8.2012 έως και 31.12.2014 προς τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, εν ενεργεία και απόστρατους. 4. Από την εφαρμογή των διατάξεων των προηγούμενων παραγράφων δεν θίγεται σε καμία περίπτωση η χορήγηση της εφάπαξ χρηματικής ενίσχυσης που προβλέπεται από τις διατάξεις της υποπαραγράφου Α.4. της παραγράφου Α' του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 (Α' 85). 5. Η προσωπική

και οι υποχρεώσεις της χώρας από την εφαρμογή του προγράμματος οικονομικής πολιτικής κατά τον χρόνο θεσπίσεως των ρυθμίσεων. Ειδικότερα, στην αιτιολογική έκθεση αναφέρεται ότι: Α) η χορήγηση των αναδρομικών διαφορών αποδοχών και συντάξεων, από 1-8-2012 έως 30-6-2014, στο ήμισυ και όχι σε ολόκληρο (ύψους 695,2 εκατομμυρίων ευρώ, περίπου, για τα στελέχη των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας), σε σχέση με τα προ της εφαρμογής του ν. 4093/2012 επίπεδα κρίθηκε επιβεβλημένη από τα δημοσιονομικά περιθώρια της χώρας και την ανάγκη επίτευξης των δημοσιονομικών στόχων του 2014, ενώ οι διεθνώς διαμορφούμενες χρηματοδοτικές συνθήκες σε συνδυασμό με τις υφιστάμενες δυνατότητες της χώρας για πρόσβαση σε διεθνή και εγχώρια κεφάλαια χρηματοδότησης για την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών της επέβαλαν την εξόφληση του ημίσεος των αναδρομικών οφειλών, από 1-8-2012 έως 30-6-2014, σε βάθος τριετίας. Στην αιτιολογική έκθεση επισημαίνεται, επίσης, ότι σύμφωνα με την υπ' αριθμ. Γ1-1190/24-9-2014 γνωμοδότηση της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) και την μεθοδολογία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (ESA) η δαπάνη από την αναδρομική ισχύ των ανωτέρω δικαστικών αποφάσεων, ανεξάρτητα από τον χρόνο καταβολής της, δηλαδή τον χρόνο διενέργειας των σχετικών ταμειακών πληρωμών, θα επιβαρύνει εξ ολοκλήρου το αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης για το οικονομικό έτος 2014, και Β) η μερική αποκατάσταση των τρεχουσών αποδοχών και συντάξεων σε σχέση με τα προ της 1-8-2012 επίπεδα κρίθηκε επιβεβλημένη διότι από την πλήρη αποκατάσταση (ύψους 182,8 εκατομμύρια ευρώ για το διάστημα από 1-7-2014 έως 31-12-2014 και ύψους 365,6 εκατομμύρια ευρώ περίπου για το 2015 και καθένα από τα επόμενα οικονομικά έτη) θα ετίθετο σε κίνδυνο ο δημοσιονομικός προγραμματισμός της χώρας τόσο για την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής για το έτος 2015, όσο και των στόχων του Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος Δημοσιονομικής Πολιτικής για την τριετία

υφιστάμενη στο νομικό κόσμο την νομοθετική πράξη που κρίθηκε αντίθετη προς συνταγματικές διατάξεις ή τη διοικητική πράξη που ακυρώθηκε, αλλά και να προβεί σε θετικές ενέργειες για την αναμόρφωση της νομικής καταστάσεως που προέκυψε αμέσως ή εμμέσως από τις πράξεις αυτές, ανακαλώντας ή τροποποιώντας τις σχετικές στο μεταξύ εκδοθείσες πράξεις ή εκδίδοντας άλλες με αναδρομική ισχύ, για να αποκαταστήσει τα πράγματα στη θέση στην οποία θα βρίσκονταν, αν από την αρχή δεν είχε ισχύσει η κριθείσα αντίθετη προς το Σύνταγμα νομοθετική πράξη ή η ακυρωθείσα διοικητική πράξη. Το ειδικότερο, εξ άλλου, περιεχόμενο και η έκταση των υποχρεώσεων της Διοικήσεως προσδιορίζονται από το αντικείμενο της ακυρώσεως, το οποίο, μεταξύ άλλων, καθορίζεται από το είδος και τη φύση της ακυρωθείσας πράξεως, καθώς και από την κρίση ή τις κρίσεις πάνω στα ζητήματα τα οποία εξέτασε και για τα οποία αποφάνθηκε το δικαστήριο στο αιτιολογικό της αποφάσεώς του (ΣΤΕ 2854/1985 Ολ., 3761/2013, 4775/2012, 791/2011, 1512/2009, 125, 1986/2000, 5907/1995, 2310/1994). Εξ άλλου, από τις ίδιες ως άνω διατάξεις σε συνδυασμό προς τις διατάξεις των άρθρων 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (Ε.Σ.Δ.Α.), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν.δ/τος 53/1974 (Α' 256), συνάγεται ότι η Διοίκηση υποχρεώνεται να συμμορφώνεται απροφασίστως, και προς τις δεσμευτικές αποφάσεις των δικαστικών οργάνων που ο ειδικός νόμος, προς εκπλήρωση της συνταγματικής επιταγής, κατέστησε αρμόδια, με τον τρόπο που εκείνα κρίνουν, βάσει της δικαστικής αποφάσεως, ως προσήκοντα. Ως εκ τούτου, ο κοινός νομοθέτης δεν μπορεί, εφόσον τα αρμόδια δικαστικά όργανα έχουν ήδη υποδείξει στην Διοίκηση τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί σε συμμόρφωση προς ακυρωτική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, να καθιστά, με ειδικές διατάξεις, ανενεργή την εκκρεμή διαδικασία συμμορφώσεως, καταστρατηγώντας την υποχρέωση συμμορφώσεως

4093/2012, οι οποίες είχαν κριθεί αντισυνταγματικές και ανίσχυρες με τις υπ' αριθμ. 2192-6/2014 αποφάσεις της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας, δηλαδή οι νεότερες μισθολογικές ρυθμίσεις αντικαθιστούν τις ανίσχυρες ρυθμίσεις αναδρομικώς από 1-8-2012. Ως συνέπεια της αναδρομικότητας αυτής, εκδόθηκε η ήδη προσβαλλόμενη υπ' αριθμ. οικ.2/88371/ ΔΕΠ/14/17.11.2014 κανονιστική απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εθνικής Άμυνας, Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και Ναυτιλίας και Αιγαίου, με την οποία προβλέπεται ο χρόνος και ο τρόπος επιστροφής, για το χρονικό διάστημα από 1-8-2012 έως 30-11-2014, των χρηματικών ποσών που αντιστοιχούν στην διαφορά μεταξύ των αναπροσαρμοζόμενων αποδοχών του ν. 4307/2014 και των αποδοχών και συντάξεων που πράγματι είχαν λάβει, τα οποία είναι μειωμένα σε ποσοστό περίπου 50% σε σχέση με τις προ της 1-8-2012 αποδοχές τους. Όμως, η διαδικασία ψηφίσεως του ανωτέρω ν. 4307/2014 άρχισε ικανό χρονικό διάστημα μετά την έναρξη της διαδικασίας συμμορφώσεως ενώπιον του αρμοδίου Τριμελούς Συμβουλίου του Συμβουλίου της Επικρατείας, κατά την οποία, όπως έχει ανωτέρω εκτεθεί, είχαν υποδειχθεί στην Διοίκηση οι υποχρεώσεις συμμορφώσεως που απέρρεαν από τις ακυρωτικές αποφάσεις και ειδικότερα: α) η υποχρέωση καταβολής των αποδοχών που τα μέλη των αιτουσών συνδικαλιστικών οργανώσεων υποχρεώθηκαν να επιστρέψουν, ως αχρεωστήτως καταβληθείσες, συνεπεία της αναδρομικής εφαρμογής των διατάξεων του ν. 4093/2012, με τις οποίες, μειώθηκαν αναδρομικώς οι αποδοχές των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, η οποία αποτελεί άμεση συνέπεια του ακυρωτικού αποτελέσματος, ευθεία, δηλαδή, συνέπεια της ακυρώσεως κανονιστικής πράξεως, το περιεχόμενο της οποίας εξαντλείται στο παρελθόν (χρονικό διάστημα από 1-8-2012 μέχρι 31-12-2012) και β) η υποχρέωση επιστροφής των χρηματικών ποσών που αντιστοιχούσαν στη διαφορά μεταξύ των αποδοχών που οι στρατιωτικοί (αστυνομικοί κ.λ.π.) ελάμβαναν προ της εφαρμογής του ν. 4093/2012 και των

μειώσεων που επέβαλε ο ν. 4093/2012, προβλέπεται ότι θα καταβληθούν μόνον κατά το ήμισυ και β) για το χρονικό διάστημα από 1-1-2013 μέχρι 15-11-2014 που αφορά τα χρηματικά ποσά που αντιστοιχούν στην διαφορά μεταξύ των αποδοχών που ελάμβαναν προ της εφαρμογής του ν. 4093/2012 και των αποδοχών που πράγματι τους κατεβλήθησαν, προβλέπεται, επίσης, μερική, κατά το ήμισυ περίπτωση καταβολή. Εξάλλου, η μερική μόνον συμμόρφωση "ομολογείται", κατά τα ήδη εκτεθέντα, και από τον ίδιο τον νομοθέτη στην αιτιολογική έκθεση, ο οποίος επιχειρεί να την δικαιολογήσει, με την παράθεση αποκλειστικώς δημοσιονομικού χαρακτήρα λόγων, οι οποίοι καθιστούν προς το παρόν ανέφικτη την πλήρη συμμόρφωση. Οι λόγοι όμως αυτοί δεν αρκούν για να καταστήσουν συνταγματικές τις επίμαχες αναδρομικές ρυθμίσεις αφενός μεν διότι όμοιοι λόγοι είχαν προβληθεί και είχαν αξιολογηθεί από το Δικαστήριο στις δίκες επί των οποίων εκδόθηκαν οι επίμαχες ακυρωτικές αποφάσεις (βλ. ΣΤΕ 2194/2014, σκ.17 και 21, 2193/2014 σκ. 16 και 20, 2194/2014 σκ. 15 και 19, 2195/2014 σκ. 15 και 19, 2196/2014 σκ. 16 και 20), αφετέρου δε και εν πάση περιπτώσει διότι τέτοιοι λόγοι δεν απαλλάσσουν τον κοινό νομοθέτη και την κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση από την υποχρέωση τηρήσεως της συνταγματικής διατάξεως για την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων. Κατ' ακολουθίαν, οι προπαρατεθείσες διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 86 του ν. 4307/2014 κατά το αναδρομικό τους μέρος, καθώς και της απολύτως συναφούς διατάξεως της παρ. 3 του ίδιου άρθρου, αντίκεινται στο άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος, σύμφωνα με τον βασίμως προβαλλόμενο σχετικό λόγο ακυρώσεως.

19. Επειδή, μειοψήφησαν οι Σύμβουλοι Αικ. Χριστοφορίδου, Γ. Ποταμιάς, Π. Καρλή, Ηρ. Τσακόπουλος, Ε. Κουσιουρή, Ο. Ζύγουρα και Κ. Πισπιρίγκος, - με τους οποίους συντάχθηκαν οι Πάρεδροι Μ. Σωτηροπούλου και Μ. Τριπολιτισιώτη, οι οποίοι υποστήριξαν τα εξής: Όπως έχει κριθεί οι διατάξεις των άρθρων 4 παρ.1, 20 παρ. 1, 26, 94 παρ.1 και 95 παρ. 5 του Συντάγματος δεν κωλύουν τη νομοθετική εξουσία

συμμόρφωση προς τις αποφάσεις αυτές, με τις οποίες ακυρώνεται η προσβληθείσα κανονιστική πράξη λόγω της εν γένει αντισυνταγματικότητας των διατάξεων των περιπτώσεων 31-33 της υποπαραγράφου Γ1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, δεν κωλύεται από τις διατάξεις του άρθρου 95 παρ. 5 του Συντάγματος να προβεί, αφού λάβει υπόψη του τα ως άνω κριτήρια, σε νέα ρύθμιση του μισθολογικού καθεστώτος των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, αναπροσαρμόζοντας τις αποδοχές τους σε επίπεδα όχι ίσα ή κατώτερα αλλά ανώτερα εκείνων που είχαν διαμορφωθεί κατ' εφαρμογή των αντισυνταγματικών διατάξεων, όχι μόνον για τον εφεξής χρόνο αλλά και για το παρελθόν, δεδομένου, μάλιστα, και του ότι δεν δεσμεύεται από το δεδικασμένο των ακυρωτικών αποφάσεων, οι οποίες δεν περιείχαν κρίση επί του ζητήματος της αναδρομικής μεταβολής του μισθολογικού καθεστώτος των άρθρων 50 και 51 του ν. 3205/2003, συνεπεία της οποίας τα στελέχη των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας υποχρεώθηκαν να επιστρέψουν ποσά αποδοχών τα οποία είχαν ήδη εισπράξει ως αχρεωστήτως καταβληθέντα. Περαιτέρω, κατά την διαδικασία του ν. 3068/2002 το Τριμελές Συμβούλιο Συμμορφώσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας, με τα υπ' αριθμ.10-13/2014 πρακτικά του, με τα οποία κρίθηκε ότι συνέτρεχε περίπτωση μη συμμορφώσεως της Διοικήσεως, καθόρισε τις ενέργειες στις οποίες η Διοίκηση έπρεπε να προβεί σε συμμόρφωση προς τις ανωτέρω ακυρωτικές δικαστικές αποφάσεις, στηριζόμενο, όσον αφορά τα χρονικά διαστήματα από 1-8-2012 μέχρι 31-12-2012 και από 1-1-2013 μέχρι 15-11-2014 (ημερομηνία δημοσίευσής του ν. 4307/2014), στην, ως αυτόθροη συνέπεια της αντισυνταγματικότητας των διατάξεων του ν. 4093/2012, αναβίωση των ειδικών μισθολογικών ρυθμίσεων για τους στρατιωτικούς και τους υπηρετούντες στα σώματα ασφαλείας, όπως αυτές ίσχυαν προ της τροποποίησής τους με τις αντισυνταγματικές διατάξεις του ν. 4093/2012 δηλαδή των άρθρων 50 και 51 του ν. 3205/2003). Όσα

όχι όμως και εκείνων που είχαν διαμορφωθεί προ του ν. 4093/2012. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση της τροπολογίας για την αναδρομικότητα της ρυθμίσεως ο νομοθέτης επικαλείται λόγους εντόνου δημοσίου συμφέροντος συνισταμένου στο σοβαρό κίνδυνο μη επιτεύξεως των δημοσιονομικών στόχων για το τρέχον έτος 2014 και στις περιορισμένες δυνατότητες χρηματοδότησεως της Χώρας από διεθνή και εγχώρια κεφάλαια για την κάλυψη των χρηματοδοτικών της αναγκών δεδομένου, μάλιστα, και του ότι η δαπάνη για την επιστροφή των μισθολογικών διαφορών, ανεξάρτητα από τον χρόνο διενέργειας των σχετικών ταμειακών πληρωμών, θα επιβάρυνε εξ ολοκλήρου το αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης για το οικονομικό έτος 2014. Εκ των ανωτέρω προκύπτει, κατά την γνώμη της μειοψηφίας, η σαφής βούληση του νομοθέτη να μην ανεχθεί την εφαρμογή του προγενέστερου του ν. 4093/2012 μισθολογίου ούτε για το παρελθόν και για τον λόγο αυτό προκρίνει τη λύση της επεκτάσεως του νέου μισθολογικού καθεστώτος από 1-8-2012. Εξάλλου, η πρόθεση του νομοθέτη να συμμορφωθεί προς τις ακυρωτικές αποφάσεις καταβάλλοντας πλήρως τις αναδρομικές μισθολογικές και συνταξιοδοτικές διαφορές αναγόμενη στα παραγωγικά αίτια της βουλήσεώς του δεν μπορεί να έχει καθοριστική επιρροή στην συνταγματικότητα των επίμαχων ρυθμίσεων, οι οποίες έχουν, ενιαίως και αδιαίρετως, κανονιστικό περιεχόμενο. Κατόπιν των ανωτέρω, κατά την γνώμη της μειοψηφίας, οι νεότερες διατάξεις του άρθρου 86 του ν. 4307/2014, κατά το αναδρομικό τους μέρος, από 1-8-2012 έως 15-11-2014, δεν αντίκεινται στην απορρέουσα από το άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος υποχρέωση συμμορφώσεως προς τις ακυρωτικές αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, ούτε και στις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 1, 20 παρ. 1 και 26 του Συντάγματος διότι αφενός, θεσπίζοντας νέο μισθολόγιο των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, έχουν πάγιο χαρακτήρα αφετέρου δε δεν προκύπτει ότι εισήχθησαν για να καταστήσουν ανενεργή την υποχρέωση

εξασφαλίζει την αποτελεσματική εκπλήρωση της αποστολής των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, αλλά και δικαίωμα των στρατιωτικών, το οποίο τους απονέμεται αφενός μεν ως αντιστάθμισμα του καθεστώτος απαγορεύσεων και περιορισμών, στο οποίο υπόκεινται κατά τη διάρκεια της υπηρεσιακής τους απασχόλησης, και των ειδικών συνθηκών εργασίας τους, οι οποίες συνεπάγονται αυξημένους κινδύνους για τη ζωή και τη σωματική τους ακεραιότητα, αφετέρου δε ως αναγνώριση της σημασίας που η εκπλήρωση της αποστολής τους έχει για την εθνική ασφάλεια και τη δημόσια τάξη. Από την αρχή αυτή απορρέει η υποχρέωση του νομοθέτη να διαμορφώνει το μισθολόγιο των στρατιωτικών κατόπιν συνεκτιμήσεως κριτηρίων που, πέραν του κλάδου, του βαθμού και των καθηκόντων τους, ανάγονται στις ιδιαίτερες συνθήκες ασκήσεως και την επικινδυνότητα του επαγγέλματός τους, καθώς και την επιβαλλόμενη αποκλειστική αφιέρωσή τους στο επάγγελμα αυτό. Ο νομοθέτης πρέπει, περαιτέρω, να λαμβάνει μέριμνα, ώστε οι αποδοχές των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας να είναι επαρκείς για αξιοπρεπή διαβίωση και ανάλογες της σημασίας της αποστολής τους για το κράτος, προκειμένου, κατά τα ήδη εκτεθέντα, να αποτρέπεται η εξωυπηρεσιακή απασχόλησή τους και να μειώνονται οι συνδεόμενοι με την άσκηση των καθηκόντων τους αυξημένοι κίνδυνοι διαφθοράς. Και ναι μεν στο πλαίσιο της ασκούμενης οικονομικής πολιτικής και κατ' εκτίμηση των εκάστοτε κρατουςών οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών ο κοινός νομοθέτης δύναται να προβεί σε μείωση του βασικού μισθού και των επιδομάτων των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, δεδομένου, μάλιστα, ότι από καμία συνταγματική διάταξη ή αρχή δεν κατοχυρώνεται δικαίωμα σε αποδοχές συγκεκριμένου ύψους, η μεταβολή, όμως, του μισθολογικού καθεστώτος των στρατιωτικών με τέτοιας φύσεως ή εκτάσεως μείωση των αποδοχών τους, που να επιφέρει ανατροπή του έως τότε ισχύοντος μισθολογικού καθεστώτος, δεν μπορεί να γίνει χωρίς να έχει προηγουμένως εκτιμηθεί το

ως μη πληρούσες τις απαιτήσεις που, κατά τα ήδη εκτεθέντα, απορρέουν από την αρχή της ιδιαίτερης μισθολογικής μεταχείρισης των στρατιωτικών. Παρουσιάζεται, αντιθέτως, το νεότερο μισθολόγιο ως αποτέλεσμα -αμιγώς- των περιορισμένων δημοσιονομικών δυνατοτήτων της χώρας και της εξ αυτών προκαλούμενης αδυναμίας πλήρους αποκαταστάσεως του μισθολογίου των στρατιωτικών. Αναδεικνύεται, κατ' αυτόν τον τρόπο, ως κύριο κριτήριο η επιλογή του νομοθέτη οι νέες περικοπές να αντιστοιχούν στο ήμισυ των αρχικών περικοπών. Τούτο έχει ως συνέπεια το επιλεγέν κριτήριο να προσλαμβάνει, εξ αντανάκλασεως, έναν οιονεί μαθηματικό χαρακτήρα, συνδεόμενο αμέσως με το ποσοστό της μισθολογικής αποκαταστάσεως των στρατιωτικών, εμμέσως δε και πάλι με του σκοπούς της προγενέστερης αντισυνταγματικής ρυθμίσεως του ν. 4093/2012, την επίτευξη, δηλαδή, συγκεκριμένης μεσοσταθμικής μειώσεως του μισθολογικού κόστους του μισθοδοτούμενου, βάσει «ειδικών» μισθολογίων, προσωπικού. Εξ αντιδιαστολής προκύπτει, περαιτέρω, ότι, κατά τη διαμόρφωση του νέου μισθολογίου δεν ελήφθησαν υπόψη, πέραν του, κατά τα ανωτέρω, αμιγώς ποσοτικού και, ως εκ τούτου, προδήλως απρόσφορου κριτηρίου, η σημασία της αποστολής των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας και οι ιδιαίτερες συνθήκες ασκήσεως των καθηκόντων των στελεχών τους, ούτε, άλλωστε, εκτιμήθηκε τεκμηριωμένα αν και μετά τις νέες μειώσεις οι αποδοχές των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας παραμένουν επαρκείς για την αντιμετώπιση του κόστους αξιοπρεπούς διαβίωσής τους και ανάλογες της αποστολής τους. Η συνεκτίμηση των ως άνω κριτηρίων και λοιπών παραγόντων ήταν επιβεβλημένη διότι οι επίμαχες περικοπές αφορούν σε αποδοχές των στελεχών στρατιωτικώς οργανωμένων σωμάτων, υπέρ των οποίων ο κοινός νομοθέτης έχει υποχρέωση ιδιαίτερης μισθολογικής μεταχειρίσεως, η οποία απορρέει εμμέσως από τα άρθρα 45, 23 παρ. 2 και 29 παρ. 3 του Συντάγματος, ως αρχή που εγγυάται την αποτελεσματική εκπλήρωση της κρατικής

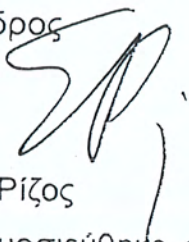
από 1-8-2012, σε αναμόρφωση του μισθολογίου των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, εισάγοντας νέες ρυθμίσεις, με τις οποίες, σεβόμενος το δεδικασμένο των ακυρωτικών αποφάσεων, καθορίζει τις αποδοχές των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας σε επίπεδα όχι ίσα ή κατώτερα αλλά ανώτερα εκείνων που ελάμβαναν κατ' εφαρμογή των αντισυνταγματικών διατάξεων του ν. 4093/2012. Ειδικότερα, στην αιτιολογική έκθεση, αναφέρεται ότι η μερική και όχι πλήρης επαναφορά του ισχύοντος κατά την 31-7-2012 "ειδικού" μισθολογίου των στρατιωτικών αποφασίσθηκε κατόπιν συνεκτιμήσεως των δημοσιονομικών δυνατοτήτων της Χώρας και των διεθνών δεσμεύσεών της και μετά από εξέταση των επιπτώσεων που θα συνεπαγόταν η πλήρης αποκατάσταση, η οποία αφενός μεν θα καθιστούσε αναγκαία, προς κάλυψη του δημοσιονομικού κενού, ενόψει και των περιορισμένων δυνατοτήτων δανεισμού της Χώρας, τη λήψη άλλων ισοδυνάμου αποτελέσματος μέτρων που θα επιβάρυναν το σύνολο του πληθυσμού και θα ανέκοπταν τις προοπτικές ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας, αφετέρου δε θα είχε ως αναπόφευκτη συνέπεια την αδυναμία υλοποίησης ήδη ληφθέντων μέτρων ευνοϊκών για τον σύνολο του πληθυσμού. Αναφέρεται, επίσης, ότι με την μερική επαναφορά του προ της 31-7-2012 "ειδικού" μισθολογικού καθεστώτος, σε συνδυασμό με την παράλληλη διατήρηση σε ισχύ των διατάξεων περί χορηγήσεως των μισθολογικών προαγωγών και του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας, διατηρείται το αξιόμαχο των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας. Η διαβεβαίωση αυτή του νομοθέτη εμπεριέχει, κατά λογική αναγκαιότητα, την κρίση ότι οι εκ των μειώσεων προερχόμενες δυσμενείς επιπτώσεις στην λειτουργία των ενόπλων αυτών σωμάτων και στο ηθικό των στελεχών τους είναι μικρότερες από το εξ αυτών προκύπτον δημοσιονομικό όφελος. Η διαβεβαίωση αυτή, η οποία είναι, κατ' αρχήν ακυρωτικώς ανέλεγκτη, ενέχει, επιπροσθέτως, και την ειδικότερη εκτίμηση του νομοθέτη ότι οι αποδοχές των στρατιωτικών παραμένουν, και μετά τις

Οικονομικών, Εθνικής Άμυνας, Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και Ναυτιλίας και Αιγαίου (Β' 3093/18.11.2014), με την οποία καθορίζεται ο χρόνος και ο τρόπος καταβολής στα εν ενεργεία στελέχη των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας και στους συνταξιούχους των σωμάτων αυτών των διαφορών αποδοχών και συντάξεων που απορρέουν από τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 86 του ν. 4307/2014, για το χρονικό διάστημα από 1-8-2012 μέχρι την έναρξη εφαρμογής του νόμου αυτού, πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέρος που αφορά τα μέλη των αιτουσών Ενώσεων, απόστρατους αξιωματικούς των ενόπλων δυνάμεων. Τούτο δε διότι η προσβαλλόμενη πράξη, το περιεχόμενο της οποίας εξαντλείται στο παρελθόν, εκδόθηκε κατ'εφαρμογή του διακριτού αναδρομικού κεφαλαίου της ανωτέρω διατάξεως της παρ. 2, καθώς και της απολύτως συναφούς παρ. 3 του άρθρου 86 του ν. 4307/2014, το οποίο, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στις σκέψεις 18 και 21, αντίκειται, αμέσως μεν, στη διάταξη του άρθρου 95 παρ. 5 του Συντάγματος εμμέσως δε, στην, απορρέουσα από τις διατάξεις των άρθρων 45, 23 παρ. 2 και 29 παρ. 3 του Συντάγματος, αρχή της ιδιαίτερης μισθολογικής μεταχειρίσεως των στρατιωτικών, δια του προσδιορισμού του ύψους των επιστρεπτέων ποσών αποδοχών και συντάξεων σε κάθε ένα από τους δικαιούχους αυτών, με βάση τις τρέχουσες αποδοχές τους, οι οποίες υπολείπονται αυτών που ελάμβαναν προ της εφαρμογής του αντισυνταγματικού ν. 4093/2012 και, ως εκ τούτου, είναι ανίσχυρο και μη εφαρμοστέο. Κατά την συγκλίνουσα προς την πλειοψηφία άποψη των Συμβούλων Γ. Ποταμιά και Κ. Πισπιρίγκου, οι κανονιστικές, και κατά το αναδρομικό τους μέρος, μισθολογικές ρυθμίσεις του άρθρου 86 παρ. 2 του ν. 4307/2014 αντίκεινται, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στην σκέψη 21, στην αρχή της ιδιαίτερης μισθολογικής μεταχειρίσεως των στρατιωτικών και, συνεπώς, η προσβαλλόμενη κοινή υπουργική απόφαση, που αποτελεί πράξη εφαρμογής αντισυνταγματικών και, ως εκ τούτου, ανισχύρων νομοθετικών διατάξεων πρέπει να

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου και
Επιβάλλει στο Δημόσιο την δικαστική δαπάνη των αιτουσών
Ενώσεων, η οποία ανέρχεται στο ποσό των εννιακοσίων είκοσι (920)
ευρώ.

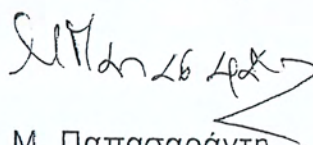
Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 11 Μαΐου 2015

Ο Πρόεδρος

Σωτ. Αλ. Ρίζος

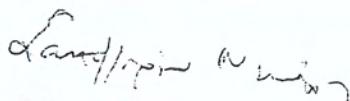
Η Γραμματέας

Μ. Παπασαράντη

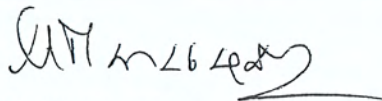
και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 13ης Μαΐου
2016.

Ο Πρόεδρος

Νικ. Σακελλαρίου

Η Γραμματέας

Μ. Παπασαράντη

Θεωρήθηκε
